

Bülten No. 2, Haziran 2024

29-31 Mayıs 2024 tarihleri arasında Kosjerić'te "Döngüsel Ekonomi İçin 6 Kural" projesi kapsamında ikinci uluslararası toplantı gerçekleştirildi. Bu toplantı, Kasım 2023'te Polonya'nın başkenti Varşova'da gerçekleştirilen projenin açılış toplantısının ardından düzenlendi. Varşova'dan Sosyal-Ekolojik Enstitüsü tarafından organize edilen Kosjerić toplantısı, "MOMO - Uluslararası Merkez" ile işbirliği içinde gerçekleştirildi ve Polonya'dan ortaklarımız ile Türkiye'den "Troja Çevre Derneği"ni ağırladı.

Projenin amacı, döngüsel ekonomi ilkelerinin geliştirilmesi ve yayılmasını teşvik etmektir. Bir sonraki toplantı, Troja tarafından organize edilecek ve Türkiye'nin Çanakkale kentinde yapılacak. Sosyal-Ekolojik Enstitüsü tarafından başlatılan girişim, döngüsel ekonomi konusundaki bilgi ve becerilerin geliştirilmesi ve iyi uygulama örneklerinden elde edilen deneyimlerin paylaşılması yoluyla ilerlemeye devam ediyor.

Döngüsel ekonomi modeli, kaynak tüketimi ve atık üretiminde zirveye ulaşan doğrusal ekonominin yerine geçerek giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Özellikle iklim ve çevre tehdidinin tüm gezegen üzerinde büyük yankıları olan sonuçlar doğurduğu zamanlarda, döngüsel ekonomi hem hedef hem de gezegenimizi koruma mücadelesinin bir aracı haline gelmektedir.

Bu model, hem bizi besleyen hem de çevreleyen doğa ile aramızdaki konuşmanın bir biçimi olmalı ve bu neslin kendine koyduğu temel taleplerden biri haline gelmelidir.

Gündelik Hayatta Azim

Polonya ve Türkiye'den gelen misafirler, Kosjerić'e gelmeden önce ev sahipleri eşliğinde birkaç saat boyunca Belgrad'ı ve şehrin simge yapılarını gezme fırsatı buldular. Bu süre zarfında, başkentimizin diğer Avrupa başkentlerine kıyasla tüm benzerliklerini, farklılıklarını ve özgünlüklerini gözlemlediler. Misafirler üzerinde en güçlü izlenim bırakan şey; mimaride, yemeklerde, giyimde ve insanlar arasındaki iletişimde, şehir merkezinin küçük bir alanında bile kültürler, dönemler, gelenekler ve yüzyıllar arasındaki konuşma oldu.



Sırbistan'daki ilk sabahlarında, Polonya ve Türkiye'den gelen ortaklarımızın Kosjerić yakınlarındaki Mušići köyünde bir gece geçirdikleri etno-evde bir toplantı gerçekleştirildi. Misafirler, Sırp köyünün ruhunu deneyimleyerek geleneksel Sırp yemekleri ve içeceklerinin tadına baktılar. Toplantıda, şimdiye kadar yapılan çalışmalar analiz edildi ve sonraki adımlar

için bir plan yapıldı. Bu proje belirlenen hedefine ulaşılacaksa, azim ve kararlılığın her birimizin günlük yaşamının bir parçası olması gerektiği sonucuna varıldı, çünkü görev zorlu ve hedef büyük önem taşıyor.

Toplantıdan sonra Kosjerić'te bulunan Seča Reka köyüne bir ziyaret organize edildi.

Atalarımızın topraklarında

Seča Reka'da, misafirlerimiz Tijana Marić tarafından ağırlandı. Tijana, eğitimini tamamladıktan sonra atalarının topraklarına dönerek ailesinin 130 yılı aşkın süredir sahip olduğu su değirmeni canlandırarak "Dedemin Değirmeni 1892" markasını oluşturdu. Geleneksel yöntemlerle, soğuk ve yavaş öğütme ile Tijana ve eşi, tam taneli beyaz mısırdan ve çok nadir bulunan eski beyaz ve kırmızı mısır çeşitlerinden yüksek kalitede mısır unu üretiliyorlar. Bu şekilde öğütülen unlar, mısırın tüm besin değerlerini koruyor. Değirmenin iç mekanı, üretim süreci ve bir asırdan fazla süredir aynı şekilde çalışan değirmen taşı, misafirlerimiz üzerinde büyük bir izlenim bıraktı. Ayrıca, Tijana'nın beş nesildir geleneksel olarak erkeklerin yaptığı meslekteki tek kadın değirmenci olması da onları etkiledi. "Dedemin Değirmeni 1892" ürün yelpazesindeki diğer ürün ise yabancı elmalardan veya eski, ilaçlanmamış elma çeşitlerinden yapılan sirkedir.



Başka bir ürün sunumunu ise, seçilmiş meyvelerden (ahududu, elma, çilek, pancar ve havuç) doğal meyve suları üreten, yılların deneyimine sahip Radojka Mihailović gerçekleştirdi. Tijana gibi Radojka da ürünlerini, ailesinin yüzyıllardır yaşadığı köyde bulunan meyve suyu fabrikalarında üretmektedir.

'Dedemin Değirmeni 1892'ye ait hediyelik eşyalar ve ürünlerle birlikte grubumuz, Sırbistan'daki 'Döngüsel Ekonomi İçin 6 Kural' projesinin koordinatörü Dragana Đorđević tarafından ağırlanacakları 'Seča Reka'daki Büyükanne'nin Evine' doğru yola çıktı. Belgrad'da büyüüp eğitimini tamamladıktan sonra Dragana, çocukluğunda büyükannesini sıkça ziyaret ettiği Seča Reka'ya taşınmaya, bir aile kurmaya, eski bir evi yenilemeye ve en önemlisi, hayatını ve ailesinin hayatını doğayla uyum içinde düzenlemeye karar verdi. Amacı, doğayla karşılıklı bir al-ver ilişkisi kurmak, doğayı (toprak, iklim, su, hava vb.) ailenin bir üyesi, en yaşlı üyesi olarak kabul etmektir.

'Seča Reka'daki Büyükanne'nin Evinde,' tüm kıtalardan gelen misafirler ekoturizmle ilgilenmekte, organik gıda yetiştirme ve üretme ile işleme konularında eğitim almaktadır. Dragana, misafirlerimizi seralarını, tarlalarını ve kompost alanlarını gezdirdi ve ardından bahçesinden toplanmış yiyeceklerle onları ağırladı. Bu etkinlik, ardından gerçekleşecek seminer için mükemmel bir ön hazırlık oldu.

Döngüsel ekonomi bir dünya görüşüdür

Alternatif Kültür Merkezi 'Poligon'da, ekoloji uzmanları, uygulayıcılar, 'saha çalışanları' ve çevre aktivistleri, döngüsel ekonomi alanındaki deneyim ve bilgilerini Kosjerić'ten gelen çok sayıda katılımcıya ve çeşitli kuruluşların temsilcilerine sundular.

MOMO - Disiplinlerarası Merkezi'nin kurucularından biri olan Filip Vukotić ve aynı zamanda 'MOMO' ekibinin bir üyesi olan Vesna Kijačić, katılımcılara hitap etme ve semineri açma fırsatı buldular. Varşova ziyaretlerinin izlenimlerini ve seminer sırasında döngüsel ekonomi hakkında öğrendiklerini paylaştılar. Ancak, kendileri ifade ettikleri gibi, en büyük memnuniyetlerini, kendi çevrelerinde ve ötesinde, etraflarını ve etraftaki insanları olumlu yönde değiştiren insanlarla tanışmaktan duyduklarını belirttiler.



Özellikle, Sosyal Ekolojik Enstitü'den Ela Priwiezienczew ve Troya'dan Oral Kaya'nın çalışmalarını vurguladılar.

Değişim için kişisel örnekler

6 Döngüsel Ekonomi Kuralı" projesinin koordinatörü ve MOMO ekibinin bir üyesi olan Dragana Đorđević, döngüsel ekonomi üzerine sunumunu, bunun gerçekte ne olduğunu açıkça vurgulayarak ve doğrusal ekonomi modeli ile arasındaki farkları net bir şekilde ortaya koyarak gerçekleştirdi. Dragana, döngüsel ekonominin altında yatan ilkelerden her birini, "Seča Reka'daki Büyükanne'nin Evi"nin çalışmasının temelini oluşturan prensiplerden birine dahil etti ve bu modelin pratikte uygulanabilirliğini kişisel bir örnek ile gösterdi.

Sunumuna başlarken, Dragana, döngüsel ekonominin aslında atalarımızın uyguladığı; yararlı fenomenleri gözlemlemek ve taklit etmek olduğunu belirtti. Konuyla ilgili altı prensibi sıraladı ve açıkladı:

1. REDDET

İhtiyaçlarımızı, satın aldığımız şeylerin en az miktarda atık oluşturmasını sağlayacak şekilde karşılamak en iyisidir. Tarımsal işletmesini kurduktan sonra Dragana'nın alışkanlıklarında yaptığı ilk değişikliklerden biri, plastik torbalarda ürün ambalajlamaktan kaçınmak, plastik ambalajlı ürünlerden uzak durmak ve genel olarak geri dönüşümü zor olan ürünlerin satın alınmasından kaçınmaktır. Bazı bilim insanlarına göre, bir kişinin haftalık olarak bir kredi kartı büyüklüğünde mikroplastik tükettiği tahmin edilmektedir.

2. AZALT

Dairesel ekonominin belki de en önemli prensibi, neredeyse hiç atık olmaması gerektiğinden, atık azaltmadır. Atık olarak kabul edilen şey, başka bir süreçte hammadde haline gelebilir, ancak bu, suya, havaya, toprağa vb. ekstra kirlilik sebep olmazsa mümkündür. 'Sıfır Atık' prensibi, iyi uygulama örneği olarak, ECO FUNGI şirketinde görülebilir. Diğer biyomalzemeler arasında, kafelerden ve restoranlardan gelen kahve telvesini organik mantar üretiminde kullanıyorlar.

3. YENİDEN KULLAN

Artık ihtiyacımız olmayan eşyaları başkalarına vermek için takas edelim. Bir şeyi atmadan önce, başka bir amaçla hizmet edebileceğini düşünelim. Kendi mülkünde karton kutulardan bir tür malç oluşturan Dragana, bu malçı yabancı ot büyümesini engellemek için kullanıyor.

İLERİ DÖNÜŞÜM

İleri dönüşüm, atıklara fayda değerinin geri kazandırılmasını temsil eder. Bu, normalde atık olarak bir konteynere atılacak nesnelere kullanmanın yeni bir yoludur.

Sırbistan'da ileri dönüşümle uğraşan şirketlerin örnekleri giderek artıyor. İşte bunlardan birkaçı:

Sabun yapımında kullanılan kullanılmış yemeklik yağların toplanmasına yönelik zeolit filtreli pişirme kapları (BIO IDEA SOAPS, Belgrad).

- Paletlerden (Čačak) yapılmış mobilyalar.
- RETEX (Užice) - bir girişim kullanılmış tekstil ürünlerini yeniden tasarlayarak ve yeni ürünler yaratarak tekstil atığı sorununu ele alıyor.

- Čačak'tan yeni kurulan 'FRAGMENT' şirketi, çeşitli amaçlar için paneller şeklinde geri dönüştürülmüş camdan yapılmış yenilikçi inşaat malzemeleri üretiminde uzmanlaşmıştır.

4. GERİ DÖNÜŞÜM

Geri dönüşüm, malzemelerin atıklardan ayrılması ve yeniden kullanılmasını içerir. Toplama, ayırma, işleme ve kullanılmış ürün veya malzemelerden yeni ürünler üretmeyi içerir. Öncelikle atıkları türlerine göre ayırmak çok önemlidir. Ayrı ayrı toplandığında birçok atık malzeme yeniden kullanılabilir.

Geri dönüşüm ile doğal kaynakların tüketimini azaltıyoruz.

Geri dönüşümle atıklara yeni bir hayat verilir, böylece atıklar çöp sahasına gitmek yerine tekrar tekrar kullanılan bir kaynak haline gelir.

5. ONARIM

Eski eşyaları atmayın; onları onarmaya çalışın. Dragana, kocasıyla birlikte büyükannesinden miras kalan mobilyaların çoğunu onararak kullanım amaçlarını korudu ve evinde eski zamanların ruhunu yaşattı.

6. ÇÜRÜTME

Kendisinin de belirttiği gibi bu Dragana'nın en sevdiği konudur çünkü arazisinde çalışmaya başladığı ilk günden beri kompost yapıyor. Evsel kompostlamada dalların, çimenlerin, yaprakların, bahçe artıklarının, samanın, meyvelerin, sebzelerin, gazetelerin, kartonların, mutfak atıklarının ve gübrenin kompostlaştırılabileceğini belirtti.



Dragana, döngüsel ekonomi konusunda Sırbistan'daki durumun parlak olmadığını, ancak önemli ilerlemeler kaydedildiğini vurguladı. Diğer girişimlerin yanı sıra, Çevre Koruma Bakanlığı ve UNDP "Sırbistan'da Döngüsel Ekonomi için Yol Haritası"nı yayınladı. Bu belge, çevrenin ve kaynakların korunmasına odaklanarak döngüsel ekonomiye geçiş için kılavuz ilkeler sunmaktadır.

Hayatı nasıl daha iyi hale getirebilir ya da gezegenimizin yok edilmesini en azından biraz olsun nasıl durdurabiliriz

Sosyal Ekolojik Enstitü'den Ela Priwiezienczew orada bulunanlara selamladı ve ekoloji konusunun geniş olduğunu, bizi dengede tuttuğunu ve gezegenimize karşı genel tutumumuzda yapabileceğimiz küçük değişikliklerin önemli olduğunu vurguladı.

Sosyal Ekolojik Enstitüsünün ana çalışma alanlarını sunarak, sürdürülebilir kalkınma, özellikle kırsal alanlarda biyoçeşitlilik koruma, eğitim, farklı kurumlar arasındaki iş birliğinin artırılması ve benzeri gibi çeşitli ekolojik girişimlerle ilgilendiğini aktardı.

Ela, Polonyalıların ekolojik farkındalıklarında önemli bir değişiklik olduğuna dikkat çekti ve plastik ambalajlı ürünlerin satın alınmasını kısıtlayan nüfusun %40'ının, geri dönüştürülebilir ambalajlı ürünleri tercih ettiğini gösteren istatistiksel sonuçlara atıfta bulundu. Ayrıca, nüfusun %25'inin alışveriş için kendi bez çantalarını kullandığını ve dikkate değer bir %85'inin ise çöpleri ayrıştırdığını belirtti.

Ancak, bu iyi sonuçlara rağmen, Polonya'daki sorun, üretilen atık miktarının her geçen yıl artmasıdır. En son araştırmalara göre, her Polonyalı yılda yaklaşık 360 kg atık üretmektedir.

Geri dönüşümün önemli olduğu bir gerçektir, ancak Polonya için çevresel eylemin tek yöntemi olamaz. Asıl gereken, satın almaların azaltılması, ihtiyaçların sınırlandırılması ve dolayısıyla tüketimin azaltılması ve dolayısıyla yeni üretimin azaltılmasıdır.

Polonya'da, vatandaşların farkındalığı giderek çevre dostu davranışları benimseme eğilimindedir ve bu da bir tür olumlu modern davranış yaratır; kendi alışveriş çantanıza sahip olmak, ikinci el alışveriş yapmanın trend olması ve diğer şeylerin yanı sıra eşyaların değiştirilmesini içerir.

2019 yılında, Wałbrzych, kentin düzenlediği tüm etkinliklerde plastik kullanımına (bardaklar, tabaklar vb.) yasak getiren "Plastiği Durdur" kampanyasını başlatan Polonya'daki ilk şehirdir. Ayrıca, bazı benzin istasyonları ve kafelerde, geri dönüştürülmüş plastikten yapılmış bir fincan satın alabilir veya kendi fincanınızı getirebilirsiniz, böylece kahve için ödenecek miktarı azaltırsınız.

Başkent Varşova, WawaShare platformu aracılığıyla paylaşım fikrini teşvik etmekte ve ayrıca Facebook ve LinkedIn sayfaları aracılığıyla çevresel kampanyaları toplu taşıma reklam panolarında sunmaktadır. WawaShare, geri dönüştürülmüş çantaların kullanımını teşvik eden çeşitli tanıtım ve eğitim girişimleri düzenler, süpermarketlerden gıda bağışları düzenler, giysi dolaplarını ve eşyaların bir tür eko pazarda değiştirilebildiği yerleri paylaşır. Ayrıca, Wola Park'ta aşağıdakiler için uygun, ziyaretçilerin etkinliklerini düzenleyebilecekleri forumlar, atölye çalışmaları, konferanslar düzenleyebileceği yaratıcı bir şekilde dekore edilmiş ambiyansa sahip alanlar bulunmaktadır.

Ela sunumunu Polonya'dan iyi uygulamalar üzerine: Plastik şişelerin geri dönüşümü için konteynerler kurma, havuzlardan su kullanarak sokak yıkama, Yeni Yıl'dan sonra Noel ağaçlarının toplanması ve dikilmesi gibi örnekleri hatırlatarak tamamladı... Bu tür etkinlikler, gezegenimizdeki ekolojik ayak izini azaltmaya önemli ölçüde katkı sağlamaktadır dedi ve ortamda bulunanları bir araya gelmeye, bu önemli konuya katkıda bulunmaya çağırdı: "Bu sadece bizim için değil, aynı zamanda gelecek nesiller için de hayati öneme sahiptir" diyerek konuşmasını sonlandırdı.

Efsanevi kahramanlardan alınan güç

Oral Kaya (TROYA) sunumuna kendi hayatından bir anekdotla başladı ve böylece orada bulunan herkesi döngüsel ekonominin ne anlama geldiği ve kendimizin buna en küçük şekillerde bile olsa nasıl katkıda bulunabileceğimiz konusunda düşünmeye teşvik etti. Şöyle ki, hepimizin farklı derecelerde eğilimli olduğu tüketicilik, aslında gezegenin bizimle birlikte içinde bulunduğu durumun ana tetikleyicilerinden biridir. İlk olarak döngüsel ekonominin temellerine değinen **Özgün Çağlar Berkit** söz aldı ve Troya Çevre Derneğinin 2009 yılında Çanakkale'de kurulduğunu belirtti. Derneğin yerel ve ulusal düzeyde iklim değişikliği ve sonuçlarının yanı sıra enerji konularıyla da ilgilendiğini ilettiler. Ardından, Türkiye'nin içinde bulunduğu duruma ilişkin ayrıntılı bir genel bakış sundu.

Türkiye'de döngüsel ekonomi

Avrupa Komisyonu EEA'dan aşağıdaki unsurların güncel bir görünümünü sunan AB ülke profillerini hazırlamasını talep etmiştir:

- - AB'nin zorunlu unsurlarının ötesine geçen bileşenlere özellikle odaklanarak ulusal düzeyde uygulanmakta olan döngüsel ekonomi politikaları;
 - Politika inovasyonuna odaklanan en iyi uygulama.
- Türkiye, EEA Üyesi bir ülke olarak ülke profillerinin geliştirilmesi sürecine katılmıştır.

Türkiye Yeşil Mutabakat Eylem Planı

Türkiye'nin sürdürülebilir ve kaynak verimli bir ekonomiye geçişine ve Avrupa Yeşil Mutabakatı'na uyumuna katkı sağlayacak olan Eylem Planı, 9 ana başlık altında toplam 32 hedef ve 81 eylem içeriyor.

DEEP PROJESİ, Türkiye'nin döngüsel ekonomiye geçiş potansiyelinin değerlendirilmesine yönelik teknik destek sağlayan bir AB projesidir. Projenin resmi olarak Şubat 2022'de başlatıldığı belirtilmektedir.

Proje Hedefleri

- Türkiye genelinde daha etkin bir kaynak ve atık yönetimine katkıda bulunan döngüsel ekonomiye geçişin teşvik edilmesi;
- AB Döngüsel Ekonomi Modeline göre döngüsel ekonomiye geçiş sürecinde Türkiye'nin kurumsal ve teknik kapasitesinin güçlendirilmesi;
- Kapsamlı ve Türkiye'nin koşullarına uygun bir Ulusal Strateji ve Eylem Planı hazırlanması

Türkiye'nin sürdürülebilir ve kaynak verimli döngüsel bir ekonomiye geçişine katkıda bulunmak amacıyla hazırlanan 'Ulusal Döngüsel Ekonomi Eylem Planı', bir ulusal stratejidir.

Eylem Planı kapsamında ülkemizin döngüsel bir ekonomiye geçişi için yapılan mevcut durum ve ihtiyaç analizi sonuçları doğrultusunda, ülkemizde kaynak kullanımını yoğun ve yüksek çevresel etkilere sahip olan 7 sektör belirlenmiştir:

'Elektronik ve Bilgi İletişim Teknolojileri (ICT), Pil ve Araçlar, Ambalaj, Plastik, Tekstil, İnşaat ve Bina, Gıda ve Biyokütle' önceliklendirilmiştir.

Eurostat, Avrupa Birliği'nin (AB) resmi istatistik kurumu, 2022'de ihraç edilen 32 milyon ton atığın büyük çoğunluğunun Türkiye'ye gönderildiğini duyurdu. AB'nin belirttiğine göre, Türkiye toplam atık ihracatının %39'unu oluşturan 12.4 milyon tonluk bir hacmi alıyor.

Çevre örgütü Greenpeace'in son raporunda, İngiltere ve Almanya gibi Avrupa ülkeleri tarafından gönderilen binlerce ton plastik atığın Güney Türkiye'de çevreye atıldığı ve yakıldığı belirtilmiştir. Rapor, Türkiye'ye yaklaşık 241 kamyon dolusu plastik atığın geldiğini ve 'Türkiye'nin Avrupa'nın en büyük plastik atık deposu haline geldiğini' uyarısı yapmıştır.

Türkiye'de atık ayrıştırma için herhangi bir suç yaptırımı, vergi veya teşvik bulunmamaktadır. Gelişmiş ülkelerde, belediye katı atıkları kaynağında ayrı olarak toplanır, Türkiye'deki gibi karışık olarak toplanmaz.

Son yıllarda, Türkiye'de Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından lisanslanmış birçok ayrıştırma ve geri kazanım tesisi kurulmuştur. Bu tesisler, karışık ambalaj veya karışık plastik atıkları birbirinden ayırmak için ileri teknolojiler kullanmaktadır.

Türkiye, kaynağında ayrı olarak toplanan ambalaj atıkları için AB'de cazip hale gelmiştir. Bunun nedenleri arasında Türkiye'nin Avrupa'ya yakınlığı, AB ülkelerine göre daha ucuz iş gücüne sahip olması (döviz kuru farkından dolayı), ülkemizdeki atık yönetimi mevzuatının ve uygulamalarının AB'ye kıyasla daha esnek olması, Çin'in atık ithalatına getirdiği kısıtlamalar vb. yer almaktadır.

AB ülkelerinin geri dönüştürülebilir atıklarını Türkiye'ye gönderme ana nedeni, atık geri kazanımı ve bertaraf maliyetlerinin kendi ülkelerinde Türkiye'ye kıyasla çok daha yüksek olmasıdır.

Çanakkale Katı Atık Yönetim Birliği tarafından toplanan atıklar, Çanakkale, Lapseki, Kepez, Çardak, Umurbey Belediyeleri ve Özel İdare'nin oluşturduğu nüfusu 184.000 olan bir hizmet alanına hizmet vermektedir. Bu atıklar, Türkiye'deki ilk kez Avrupa Birliği fonuyla yapılan ve 2009'dan beri hizmet veren Çanakkale Atık Bertaraf Tesisi'nde bertaraf edilmektedir.

Proje uygulamasıyla, hem kaynağında ayrı olarak toplanan atıklardan hem de karışık atıklardan ayrılan malzemelerden geri kazanım sağlanarak, Türkiye'nin sıfır atık hedefleri doğrultusunda depolanan atık miktarının azaltılması ve tesisin uzun yıllar boyunca hizmet verebilmesinin sağlanması amaçlanmaktadır.

2023 tarihli Döngüsellik Boşluğu Raporu, Circle Economy ve Deloitte iş birliğiyle hazırlanmış olup küresel ekonominin sadece %7.2'sinin döngüsel olduğunu göstermektedir. Rapor, döngüsel ekonomideki ilerlemenin küresel bir değerlendirmesi olan Döngüsellik Boşluğu Raporu, 2018'de ilk kez yayımlandığında küresel döngüsellik seviyesini %9.1 olarak ölçmüş, daha sonra 2020'de %8.6'ya düşmüştür. Sonuçlar, küresel durumun malzeme çıkarma ve kullanımının artması nedeniyle yıldan yıla kötüleştiğini göstermektedir. Bu, malzemelerin %90'dan fazlasının tekrar kullanılmadığı veya atık olarak kaldığı veya stoklarda kaldığı anlamına gelir (binalar, araçlar, makineler vb.). Rapor, küresel malzeme çıkarma ve tüketimi üçte bir oranında azaltma ihtiyacı da dahil olmak üzere yapısal değişikliklere olan ihtiyacı vurgulamaktadır. Raporun analizleri, döngüsel çözümlerin iklim krizi ve biyolojik çeşitlilik kaybı gibi gezegenin geleceğine yönelik tehditleri tersine çevirebileceğini ve insan ihtiyaçlarını gezegenin güvenli sınırları içinde karşılamamıza olanak tanıyabileceğini göstermektedir.

Sürdürülebilir yaşam ve döngüsellik

Kristina Cvejanov (Green Loop Consulting), döngüsel ekonominin doğrudan artan insan ihtiyacı ile ilişkili olduğu varsayımından yola çıkarak, yavaş bir yaşam temposu, yerel gıda, yavaş turizm ve atık azaltımı gibi konulara odaklanır. Ona göre, dünyayı böyle bir şekilde algılamalı ve düşünmelisiniz ki bu da bizi her şeyin döngüsel olduğu sonucuna götürür; her şeyin hem maddi hem de enerji ve zaman açısından dönüp döndüğünü fark ederiz. Din buna inanır, sanat bunu tanımlar ve bilim bunu kanıtlar.

Atalarımız böyle bir yaşam tarzını, yavaş ve mütevazı bir şekilde yaşadılar; yaşam döngüsünü anladılar ve güneşin varlığına minnettarlık duydular. Ancak, zamanla, insanlar bu bilgiden uzaklaştılar ve toplum piramit benzeri bir sistem inşa etti. Bu insanlar arasındaki eşitsizlik sistemine, giderek artan daha büyük ihtiyaçlar ortaya çıktı, ki bunlar insan doğasına bile ait değil. Sonuç olarak, kaynakların aşırı tüketimi, toprak, hava ve suyun kirlenmesine neden olur, bunların hepsi biyolojik çeşitliliği ve besin zincirini etkiler, ayrıca türlerin yok olmasına neden olur.



Bugün insanların yaşadığı yaşam tarzının sürdürülebilir olup olmadığı sorusu ortaya çıkıyor çünkü bugünkü yaşam tarzı kesinlikle sürdürülebilir değil. İnsanlar bu yaşam tarzının nereye gittiğini düşünüp durmazlarsa, yakın bir gelecekte gezegen ve bildiğimiz yaşam artık aynı olmayacak.

Hayvan atıklarının alet, silah, giysi ve mücevher yapımında kullanılması, insan uygarlığının başlangıcını işaret eder. İnsanlar tekerleği icat etmeden önce geri dönüşümü keşfetmişlerdir. Uzak atalarımızın yanı sıra büyükannelerimiz ve büyükbabalarımız da doğayla uyum içinde yaşadılar.

Döngüsellik ve sürdürülebilirlik, modern toplumun yenilikleri değil, atalarımızdan miras kalan eski bilgidir. Çocuklarımızın ve gezegenimizin geleceği için bu bilgiyi hatırlamanın zamanı geldi.

- Temiz hava, su, toprak;
- Doğal kaynaklar;

Bunu başarmak için şunları yapmamız gerekiyor:

- Tüketimi azaltmak ve gerçekten gerekli olanı satın almak, böylece kaynakları tasarruf etmek ve aynı zamanda daha az atık oluşturmak;
- Oluşturduğumuz atıkları kompostlamak veya geri dönüştürmek, kullanılabilir eşyaları başkaları için bağışlamak, mümkünse kırık aletleri tamir etmek ve asla atığı çevreye atmak;
- Mineral gübreleri, böcek ilaçlarını ve pestisitleri tamamen ortadan kaldırmak veya kullanımını azaltmak;
- Ormanları sorumlu bir şekilde kullanmak ve kesilen ağaçların yerini almak için yeni ağaçlar dikmek;
- BENERji verimli olmak, enerji tüketimine dikkat etmek ve mümkünse güneş enerjisinden faydalanmak;
- Suyu sorumlu bir şekilde kullanmak ve akarsulara herhangi bir şey atılmamasına özen göstermek.

Bu, Seça Reka gibi köylerin gelişim fırsatıdır. Çok fazla insan, para, mal ve mülkün peşinde yorulmuş durumda ve doğayla tekrar bağlantı kurmak, yerel yiyecekler yemek ve iyi insanlarla çevrenmek istiyor. Herkes biraz yavaşlamalı ve kendileri ve sevdikleri için zaman ayırmalı. Yavaş turizm Fransa ve İtalya'nın kırsal bölgelerinde bir trend haline geliyor ve Avrupa genelinde yayılıyor.

Ekoturizm, Sırbistan'da zaten ivme kazanıyor, yerli ve yabancı turistlerin doğal güzellik noktalarını ve kırsal alanları ziyaret etme sayısı istikrarlı bir şekilde artıyor.

Topluluklarımızı geliştirmek, yuvamızı korumak ve insanları kırsala geri getirmek için onu kirlilikten ve ekolojik yıkımdan korumalıyız.

Toskana, Batı Sırbistan'dan daha güzel değil.

Ancak, daha temiz, daha düzenli ve oradaki insanlar ne satabileceklerini tam olarak biliyorlar.

Kırsal Alanlarda Atık Yönetimi

Gojkan Stojinović (Greentelligent), sunumuna Sırbistan'da yılda 11.7 milyon ton atık üretildiğini belirterek başladı. Atık dediğimizde genellikle işlevsiz ve kullanılmayan bir şeyi düşündüğümüzü vurguluyor. Ancak, birinin atığı, başkası için değerli olabilir. Eğer atık başka bir amaç için kullanılırsa, yeni bir ürün veya enerji üretmek için, artık atık değil, ikincil hammadde veya yakıt olur.

Yapısına göre atıklar şu şekilde kategorize edilebilir: organik, cam, ahşap, plastik, kağıt ve karton, metaller, kutular, tekstil ürünleri, elektrikli ve elektronik cihazlar, eski araçlar, lastikler, atık yağlar ve yağlayıcılar, kimyasal atıklar, atıklar...

Kökenine göre, atık şu şekilde ayrılır: belediye atıkları, endüstriyel atıklar, ambalaj atıkları, tarımsal ve bahçe atıkları, mineral çıkarma atıkları ve madenlerden gelen atıklar, inşaat ve yıkım atıkları, tıbbi ve hayvansal atıklar, çamurlar, uçucu kül ve diğerleri.

Toksikliğine göre, atık şu şekilde sınıflandırılabilir: zararsız atıklar, tehlikeli atıklar, inert atıklar.



Sırbistan'da yıllık olarak 2.87 milyon ton belediye atığı üretiliyor. Belediye atıkları, evlerden gelen atıklar ve doğası ve bileşimi bakımından evsel atıklara benzer atıklardır. Belediye atıklarının toplanması yerel özyönetim tarafından düzenlenir ve yetkilendirilmiş kamu veya özel kamu hizmeti şirketi tarafından gerçekleştirilir.

Gojkan, döngüsel ekonominin gezegenin refahı için tüm altı ilkesinin önemini vurgulamanın yanı sıra, yalnızca temiz odun yakarak üretilen fırınlardan elde edilen külün kullanımıyla ilgili birkaç ilginç gerçeği de belirtti.

1. Tarımda

- Mg, Ca, K, P ve mikrobeyinler bakımından zengindir.
- Asitli toprağın pH'ını düzelir ve zararlılara karşı etkili olur.
- Bitkilerin kuraklığa karşı direncini artırır, sertliklerini etkiler ve meyvelerin sulu olmasını sağlar.

2. Hayvancılıkta

- Zemin üzerine serildiğinde kötü kokuları azaltır ve bit, tahta kurusu ve pire gibi haşeratin önlenmesine yardımcı olur.
- Kümes hayvanlarının yeme katıldığında yumurta üretimini ve yumurtlama süresini artırır.
- Suyu katıldığında bakteri ve alglerin büyümesini engeller.

3. Evinizin veya mülkünüzün etrafına kül serpmek ayrıca yılanlara karşı bir engel oluşturur.

Yeniden kullanım kültürünün yeniden kullanımı

Dušan Perić, "İyi İnsanlar"dan, döngüsel ekonomi kavramının, resmi olarak tanımlanmadan önce, yeniden kullanım, tamir ve bağış gibi tarihsel uygulamalarda kökleri olduğunu hatırlatıyor. Geçmişte insanların, eşyaları atmak yerine tamir etmeyi tercih etmesi ve ikinci el giysiler giymesi oldukça yaygındı.

Bu yaklaşım, sadece para tasarrufu sağlamakla kalmadı, aynı zamanda ürünlerin ömrünü uzattı ve yeni kaynaklara olan ihtiyacı azalttı.

Bu uygulamaların ekonomik , maliyet azaltımı ve kaynak tasarrufu gibi faydaları vardır.

Sosyal olarak, yerel zanaatları destekler, dayanışmayı teşvik eder ve eğitim ve beceri geliştirme fırsatları sunar.

Ekolojik açıdan ise, atık azaltımına, karbondioksit emisyonlarının azalmasına ve doğal kaynakların korunmasına katkıda bulunur.

Bu faydaları tanıyan birçok birey ve işletme, artık bu geleneksel uygulamaları benimsemektedir.

Modern iş modelleri giderek ürünler için kiralama, paylaşma, tamir etme ve yeniden kullanım hizmetleri sunmaktadır.

İnsani yardım kuruluşları da istenmeyen eşyaları toplar ve ihtiyacı olanlara dağıtır.



CARLA (CARITAS LAGER) - Avusturya, ikinci el mağazalarda ve hizmet tesislerinde geniş bir ürün yelpazesi sunar. Ürün yelpazesi giyim, mobilya, antika, ev eşyaları ve taşıma hizmetleri ile bisiklet tamir hizmetlerini içerir.

SHARE BRISTOL - Bristol, İngiltere - Bristol'deki herkes için günlük yaşamda ihtiyaç duyulan araçları ödünç almayı veya tamir etmeyi kolaylaştırır - ev ve bahçe işleri için araçlar, eğlence ekipmanları vb.

OCD "IZLAZAK" (Belgrad) - Kullanılmış mobilya ve eski eşya şeklinde aldıkları bağışları dikkatlice kontrol ederler, gerektiğinde onarırlar ve ardından yeni bir

yuva bulana kadar bunları bir satış tesisinde sergilerler.

GIDA İSRAFI KANUNU: Fransa'da, gıda israfıyla mücadele yasası 2016 yılında kabul edildi ve süpermarketleri kullanılmayan gıdaları atmak yerine onları hayır amaçlı kuruluşlara bağışlamaya veya hayvan yemi, kompostlama veya enerji üretimi için kullanmaya zorlar.

Atık azaltımı, kaynak korunması ve yerel toplulukların desteklenmesi aracılığıyla, herkes için daha sürdürülebilir ve adil bir dünya yaratabiliriz!

Kompostlama: sentetik gübrelere doğal bir alternatif

Dragana Katić (Trash Hero Serbia), kişisel deneyimden yola çıkarak, bir uygulayıcı ve aktivist olarak kompostlamayı ele alıyor. Uzun süredir kentsel-doğal çevre dinamiğinde yaşayan Katić, yaşamına uygun koşullar yaratmaya giderek daha fazla odaklanıyor. Bu çabanın bir parçası olarak, günlük kullandığı her şeyin kompostlanabileceği bir yaşam alanı ve alışkanlıklar oluşturmayı başardı. Sadece bu mümkün değilse, plastik ambalajlı hiçbir şey almıyor, geri dönüştürülemeyen veya yeniden amaçlanamayan hiçbir şey almıyor. İyi seçimler yapmayı öğrendi.

İlk kez kompostlama üzerine düşünmeye başladığında, sentetik gübrelere toprak ve su yollarına zararlı etkilerini fark etti. Bu etkiler, biyoçeşitlilik üzerinde uzun vadeli zararlar yaratır. Kompostlama, organik atıkların kompost haline dönüştürülmesi sürecidir ve toprağa birçok fayda sağlar.

Döngüsel ekonomi bağlamında, kompostlama atık miktarını azaltır ve kaynak korunmasında rol oynar.



Kullanılan malzemelere bağlı olarak çeşitli kompost türleri vardır. Kompost genellikle evsel organik atıklardan yapılır, ancak aynı zamanda belediye atıklarından veya bitki endüstrisindeki atıklardan da elde edilebilir. Kompost yığınları ve solucan kutuları da yaygındır.

İdeal olarak, kompostun nem seviyesi %40 ila %60 arasında olmalıdır ve yeterli miktarda oksijen içermelidir. Kompostun veya havanın sıcaklığı, kurumaya neden olmayacak şekilde 20 ila 25 derece arasında olmalıdır ve kış aylarında düşük sıcaklıklar kompostlama sürecini yavaşlatır.

Kompost kutuları genellikle ahşap kutular veya çelik tel örgülerden yapılır. Kompost katmanlar halinde yapılır.

İlk olarak yapraklar, dallar ve kuru ot yerleştirilir, ardından organik atıklar ve son olarak toprak eklenir. Kompostlama süreci, dış koşullara ve kompostlanan malzemelere bağlı olarak 6 ila 10 ay sürebilir.

Doğal bir gübre olarak kompost, toprağa yeterli besin sağlar ve bitkilerin insanlar üzerinde zararlı etkileri olmayan bir ortamda büyümesini sağlar.

Sena Vukotić, MOMO - kurucusu, Alternatif Kültürel Merkez "Poligon"da gerçekleşen etkinliği özetleyerek seminer sırasında tartışılan konularla ilgili izlenimlerini paylaştı. İzleyicilerin etkin katılımından büyük memnuniyet duyduğunu ifade etti, her sunumun ardından sorular sorarak aktif bir şekilde katıldıklarını belirtti. Tartışmaları yapılan birçok iyi ve ilginç öneriyi ve döngüsel ekonomiyle ilgili kişisel deneyimlerin paylaşılmasını takdir etti. Kısaca ekolojik ayak izinin ne olduğunu ve nasıl hesaplandığını açıkladı. Herkesin ekolojik ayak izini hesaplamayı denemesini ve birkaç ay sonra alışkanlıklarını, çevremizi ve tüm gezegeni nasıl etkilediğine dair yeni bir ekolojik bakış açısı kazanmayı önerdi.



Kadın Merkezi'nin çalışkan elleri ve kocaman yüreği

Užice bu yıl Sırbistan'ın kültür başkenti. Tarihi, konumu ve mimarisıyla, Polonya ve Türkiye'den gelen misafirlerimizin de teyit ettiği gibi, hem yaşamak hem de turistik bir yer olarak ilgi çekici bir şehir olabilir. Ancak, Sırbistan'da buldukları üçüncü günde Užice'yi ziyaret etmelerinin nedeni, döngüsel ekonominin bazı ilkelerinin mümkün olan en iyi şekilde nasıl gerçekleştirilebileceğini gösteren iyi uygulama örnekleridir.



Tekstil toplama ve geri dönüşüm program yöneticisi Marina Tucović'in sıcak karşılamasıyla Užice'deki Kadın Merkezi bünyesinde faaliyet gösteren RETEX'i ziyaret ettik. 2010 yılında kurulan RETEX, bir tekstil toplama ve geri dönüşüm merkezidir ve bir diğer önemli misyonu da hassas gruplardan kadınları istihdam etmektir.

Retex, sürdürülebilir kalkınma ilkeleri üzerine yaratılmıştır ve ÜÇ ANA BÖLÜMDE tasarlanan sosyal, çevresel ve ekonomik hedeflerin sinerjisini temsil eder:

1. TEKSTİL TOPLAMA VE BAĞIŞ HİZMETİ, sosyal açıdan dezavantajlı yaklaşık 280 aileye hizmet vermektedir. Bugüne kadar 21.000'den fazla tekstil ürünü bağışlanmış ve 60 ton tekstil ürünü geri dönüşüm için ayrıştırılmıştır.

2. Kurumlar, şirketler ve bireyler için geri dönüştürülmüş tekstillerden kurumsal hediyeler ve hediyelik eşyalar (çantalar, poşetler, kozmetik çantaları, çocuk oyuncakları, minderler) üretilen ÜRETİM ATÖLYESİ.

3. RETEX'İN GELİŞİM KISMI - Çeşitli ses, ısı ve zemin yalıtım malzemelerinin üretimi için ham madde olarak kullanılan geri dönüştürülmüş tekstil liflerinin üretildiği atölyedir. RETEX ürünleri satın alarak:

- Doğa korunur.
- İstihdamı zor gruplardan olan kadınlar desteklenir.
- Bir sosyal girişimin çalışmaları desteklenir.



"Erasmus+ / Avrupa Dayanışma Programı kapsamında Avrupa Komisyonu tarafından desteklenmektedir. Burada yer alan içerik yazarın görüşlerini yansıtmaktadır ve bu görüşlerden Avrupa Komisyonu ve Türkiye Ulusal Ajansı sorumlu tutulamaz."